

aarige Mand; den er høift for Skolen og knap endda. Det er et Middel, som kan bruges inden for Skolens egne Grændser til at see, om Læreren har gjort sin Pligt, og for at Læreren kan bringe Eleven til Skyldfomhed, men som Staten ikke maa binde sig til, men forbeholde sig den Ret, som et ansvarligt Ministerium maa have Krav paa, at haandhæve i sit fulde Omfang, nemlig at gribe Manden, hvor man vil. Jeg veed meget vel, at man vil indpænde herimod, at saa vil den personlige Bevilligheds-Beskyttelse gjøre sig gjældende, og at man derimod nu har en Regel, hvorefter man maa gaae. Ja! ganske vist, men hvilken Regel? Maa ikke den personlige Beskyttelse, som tør paatage sig Ansvar et, langt hellere indtræde end den Regel, som affjærer Veien for den brugbare, flittige Arbejder, som ikke har den fornødne Grad til Examen? Jeg har nævnt for et Dieblif siden de Klager, her have været førte over Skolelivets Besværighed, men hvorfor maa i Grunden og naturligt Skolelivet gjøres besværligt? Jo, thi ellers gaaer man glad og dansende til at vinde Fortrin for den, der slider fra Barnsbeen af, for at skaffe Midler til, at de, som saaledes danser igennem Livet, ikke skulle tage alle de Goder fra ham, som de nok arbejde for, men som de dog maatte ogsaa arbejde kun lidet for. Er det ret og forstandigt? Nei! det er en Feil i vor Opdragelse, og Feilen er netop den, at vi søge at binde en heel Deel af den bedste Deel af Befolkningen til at beskæftige sig med Studier, istedetfor tidlig at vænne dem til at gribe til, tidlig at lære dem, at de skulle erhverve Livets Ophold lige med deres andre Medborgere og ved Siden deraf erhverve sig de Kundskaber, som skulle skaffe dem et Fortrin, hæve dem op over de Andre. Det er det, der er at gjøre, og det er det, som er forhindret ved disse Paragrapher, og Loven, saaledes som den er; det er disse Bestemmelser, der fordærve den hele Udvikling af vor Underviisning, det er dem, som have revet til sig fra enhver By, hvorfra Oplysning skal udbreedes i Landet, de Midler, der vare, samlet dem paa et enkelt Punkt, for der at faae Drivhuse, hvor man kan faae disse Planter til at voxe op, som man nu er nær ved at sige, at man har faaet til at groe for stærkt,

brudt, deres bedste Livskraft ved at forbrede for meget af dem. Man fordrer for meget og for lidet; det ligger i de Fortrin, man giver dem. Vliv med Hensyn til dem Alle ved det Samme, som man er bleven staaende ved med Hensyn til statsvidenskabelige Candidater, og sig, at den Examen, eller den Anbefaling, de faae, skal være en Adkomst for dem, men sig ikke, at det skal være et udelukkende Privilegium for dem. Det er det, jeg har havt til Hensigt med mit Forslag. Regjeringen er ikke ved dette Forslag udelukket fra at tage hvilken som helst Forholdsregler den vil, for at sikke sig Mænd i de forskjellige Embedsforhold, som den behøver, af hvilken som helst Beskaffenhed, den troer at være nødvendig; men hvad jeg vil forhindre, det er, at man henleder en saa stor Mængde dygtige unge Mænd til alene at beskæftige sig i det svage Haab, at det Stempel, som ved Universitetet er sat paa dem, skal give dem et Privilegium for deres Livstid — det er det, jeg vil forhindre; jeg vil ikke forhindre Studier, jeg er tværtimod overbevist om, at de bør udvikles langt videre; jeg lægger ikke her i Lovforslaget den mindste Hindring iveien for, at Regjeringen kan bestemme en hvilken som helst Prøve den vil, med Hensyn til Besættelsen af hvilket som helst Embede, men jeg vil forhindre, at Universitetet bliver et Examensinstitut, et Examensmaskineri, istedetfor et Universitet. Jo mere man betragter det som et Examensmaskineri, desto mindre bliver det et virkeligt Universitet; jo mere man lader disse Examina, indrettede paa den nuværende Maade, være det Afgjørende, desto mindre blive Studierne i det Hele taget dybtgaaende; thi desto mindre tør Noget, selv om han føler sig nok saa opfordret, nok saa beqvem dertil, kaste sig med Forskærlighed paa visse enkelte Grene, netop paa en Tid, hvor han ifølge sin Alder er meest elastisk, meest stiftet til at udvikle sig i en saadan Retning; han bliver tvungen til at sprede sin Opmærksomhed paa en saadan Mangfoldighed, at det dybe Blik, den videnskabelige Begjærlighed, ikke kan vaagne hos ham, og vaagner den, maa han see at trykke den tilbage, fordi den staaer ham iveien for hans fremtidige Livsstilling. — At forebygge disse Dunder, er Formaalet for det foreliggende Lovforslag; jeg veed ikke, om det